

ปัญหาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ*

EXTRADITION CRIMINAL PROBLEM

ศิริพงษ์ โสภ

Siripong Sopa

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University, Thailand.

E-mail: Siripong0894034067@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 และพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 ว่ามีปัญหามั้ยในเรื่องสภาพบังคับอย่างไรบ้าง 2) เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากเอกสาร รายงาน บทความ บทวิเคราะห์ ทั้งจากสื่อมวลชน รายงานวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามชาติของประเทศไทยเกิดจาก (1) ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนในลักษณะสนธิสัญญาทวิภาคีกับต่างประเทศเพียง 14 ประเทศ และในจำนวน 14 ประเทศนี้ เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนเพียง 4 ประเทศเท่านั้น จึงทำให้การขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่ประสบผลสำเร็จ (2) ในกรณีประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ต้องดำเนินการร้องขอได้โดยวิธีการทางการทูต และต้องแปลคำขอเป็นภาษาอังกฤษ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทย ยังขาดความรู้ในเรื่องแบบพิธี และขาดทักษะในด้านภาษาอังกฤษ (3) การขอความร่วมมือในกรณีไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ต้องมีพยานหลักฐานตามระบบกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำขอ จึงจะประสบผลสำเร็จ ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทย ไม่มีความรู้ในเรื่องมาตรฐานกฎหมายลักษณะพยานของต่างประเทศทุกประเทศ จึงมักจะถูกประเทศผู้รับคำขอปฏิเสธส่งผู้ร้ายข้ามแดน ในเรื่องพยานหลักฐานไม่ถูกต้องและเพียงพอ เป็นต้น

คำสำคัญ: อาชญากรรม, สนธิสัญญา, ผู้ร้ายข้ามแดน

* Received: 28 November 2022; Revised: 29 December 2022; Accepted: 30 December 2022

Abstract

The research about [story] this, there is the objective for study problem sending crime economical transnational state follows the act of legislation about extraditing a criminal, 2472 Buddhist Eras and act of cooperation international legislation in about [story] criminal, 2535 Buddhist Eras are that, get into trouble in about [story] how is the state enforces?, for seek for the trend in rectify the law aforementioned are appropriate the state of economy, social , and politics in now, research this manner quality research, analyses storage data can collect by use the way analyses substance manner from a document, report, article, both of review from a mass medium, technical report, research, thesis, law, regulations, order, mass electronics media, and the research that relate,

The research result meets that,, sending criminal transnational problem of Thailand is born from, (1) Thailand has done the treaty extradites a criminal in treaty bilateralness character and the foreign countries just 14 countries, and in 14 countries this amounts , be 4 countries in Association of Southeast Asian Nations group just the country only , then make requesting extradites a criminal to don't succeed, (2) in case of the country where have no the treaty extradites a criminal between, must manage make a request get by way diplomacy way, and must translate the request is English, bu, officer officers about extraditing a criminal of Thailand lacks the knowledge in about [story] like [model], ceremony, and without expertise in the sense of English, (3) asking for cooperation in case of have no the treaty extradites a criminal between, must have the evidence follows law character witness system of receiver request country then will succeed, which, an officer extradites a criminal of not educated Thailand in about [story] every law character witness foreign countries country standard , then like to touch [cheap] receiver request country denies to extradite a criminal, in about [story] the evidence dishonestly and enough, etc.

Keywords: Crime, Treaty, A criminal crosses the frontier

บทนำ

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นการกระทำความทางผิดอาญาทั่วไป แต่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้สร้างความเสียหายต่อประเทศชาติมากกว่าอาชญากรรมทั่วไป ไม่ว่าในทางที่คำนวณเป็นตัวเงินได้และที่คำนวณเป็นตัวเงินไม่ได้ ความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ และต่อระบบเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับต่างประเทศ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่กระทำกันในลักษณะของรูปแบบอาชญากรรมข้ามชาติ จะกระทำกันในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม ที่มีความเชี่ยวชาญและความชำนาญเป็นอย่างสูงในการประกอบอาชญากรรม ตลอดจนมีการลงทุนทำธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งมีมูลค่าในการลงทุนเป็นเงินและทรัพย์สินหลายพันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม จากการที่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีรายได้จำนวนมากมหาศาล จึงก่อให้เกิดปัญหาการกระทำผิดกฎหมาย เช่น นำเงินไปติดสินบนเจ้าพนักงาน นักการเมือง สร้างนักการเมืองขึ้นมา หรือแม้แต่การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของตนเอง การดำเนินการของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีรูปแบบการดำเนินการกระทำความผิดหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันไป โดยอาศัยเครื่องมือที่ทันสมัยในความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี (บัญญัติ วิสิทธิ์มรรค, 2533)

การกระทำความผิดของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะเดียวกัน อาจมีความแตกต่างกัน ในลักษณะของการกระทำ ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวผู้กระทำความผิดนั้น ๆ ที่มีความชำนาญในแต่ละด้านแตกต่างกัน แต่ในที่สุดผลของการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว อาชญากรรมทางเศรษฐกิจล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองในลักษณะของการทุจริตและการฉ้อโกง แล้วหลบหนีไปอาศัยในประเทศอื่น เพื่อรอดพ้นจากการจับกุม (ณิชนันท์ อิศรากร ณ อยุธยา, 2562) จากผลของการกระทำความผิดของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในทางปฏิบัติและในทางกฎหมายเป็นอย่างมาก อันเนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ และปัญหาของข้อกฎหมายที่ยังไม่มีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน และโลกเทคโนโลยีในอนาคต ดังนั้น รัฐต้องเร่งแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยด่วน โดยต้องหามาตรการแก้ไขที่รัดกุมและฉับไวต่อเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรของรัฐ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจ มาตรการที่เหมาะสมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเรื่องว่าด้วยการส่งอาชญากรรมเศรษฐกิจข้ามแดนให้กับประเทศที่คดีเกิดขึ้นด้วย

ในสมัยก่อนซึ่งเป็นยุคแรกของกฎหมายนั้น กฎหมายอาญาระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา (Criminal International Law) ยังไม่ค่อยมีความสำคัญมากนัก เนื่องจากประเทศยังไม่สามารถพัฒนาการติดต่อสื่อสารและการคมนาคมได้สะดวกรวดเร็วเท่าทุกวันนี้ ในยุคศตวรรษก่อน ๆ นั้น หลักกฎหมายในทางอาญาระหว่างประเทศจึงมิได้พัฒนาเท่าที่ควร มีเหตุปัจจัยหลายประการที่ทำให้กฎหมายอาญาระหว่างประเทศในปัจจุบันมีความสำคัญและจำเป็น จนทำให้ประชาคมโลกต้องหันมาสนใจและหาแนวทางร่วมกัน ที่จะพัฒนากฎหมายทางอาญาระหว่างประเทศ (ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ, 2541) เนื่องจากผู้กระทำความผิดถูกจับตัวได้ในรัฐอื่นที่ตนมิได้กระทำความผิด การเดินทางระหว่างรัฐเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น การประกอบอาชญากรรมก็มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การกระทำความผิดมีลักษณะที่เป็นเครือข่ายโยงใยในรูปแบบที่เป็นองค์กรอาชญากรรม เกิดอาชญากรรมที่เป็นลักษณะอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น และสร้างความเสียหายให้แก่ประชาคมโลกอย่างมากมาย

กฎหมายระหว่างประเทศ (International Criminal Law) เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องทางอาญา โดยมีบุคคล องค์กรระหว่างประเทศ หรือรัฐในต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย (ปกป้อง ศรีสนิท, 2564) เมื่อประชาคมโลกระหว่างประเทศได้พัฒนาเทคโนโลยีให้สามารถติดต่อสื่อสาร หรือเดินทางได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น จนถึงระดับที่เรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” (Clobalization) แล้ว ยิ่งทำให้กฎหมายอาญาระหว่างประเทศเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์และรูปแบบของอาชญากรรมอันเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดระหว่างประเทศ

ในทางปฏิบัติการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (extradition) ในความผิดอาญาทั่วไป และความผิดเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจ การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (mutual legal assistance) เป็นมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศที่มีความสำคัญของรัฐ ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอาญาในคดีที่เกิดขึ้นและเกี่ยวกันระหว่างประเทศ ในปัจจุบันนานาประเทศได้ตระหนักถึงความร้ายแรง และความซับซ้อนของอาชญากรรมเศรษฐกิจข้ามชาติ (transnational economic crime) การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเศรษฐกิจ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่ง โดยเฉพาะการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในประเทศหนึ่ง แต่หลบหนีมาอาศัยหรือมาประกอบธุรกิจในประเทศหนึ่ง (fugitive) โดยการทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันไว้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนของทุกประเทศยังประสบปัญหามากมาย ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายที่ประเทศที่ได้รับคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน อาจปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ประเทศผู้ร้องขอได้

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความร่วมมือทางอาญาของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและลงโทษตามความผิดที่กระทำขึ้นนั้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะหลบหนีไปอยู่ในประเทศใดก็ตาม

ซึ่งหากได้มีการตกลงทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนไว้ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของทวิภาคีหรือพหุภาคีก็ตาม ก็จะทำให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนประสบผลสำเร็จได้

ในกรณีประเทศผู้ขอกับประเทศผู้รับคำขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ประเทศผู้ร้องขอจะต้องส่งคำร้องขอและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น คำร้องขอต้องบรรยายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลที่จะถูกร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดี วัน เวลา สถานที่ที่กระทำความผิด กฎหมายที่บัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิด อัตราโทษ อายุความ หมายจับ และพยานหลักฐานที่แสดงว่าคดีมีมูลที่ศาลจะรับฟ้องไว้พิจารณา และจัดทำคำแปลเป็น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการส่งอาชญากรทางเศรษฐกิจข้ามชาติของไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการส่งอาชญากรทางเศรษฐกิจข้ามชาติระหว่างของประเทศไทยกับต่างประเทศ
3. เพื่อได้มาตรการที่เหมาะสมสำหรับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งอาชญากรทางเศรษฐกิจข้ามชาติของไทย

สมมติฐานในการวิจัย

คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีรูปแบบและลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความสลับซับซ้อน บุคคล กลุ่มบุคคลที่เข้าข่ายการกระทำความผิด มีขั้นตอน วิธีการ และการดำเนินคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ แตกต่างไปจากการกระทำความผิดโดยทั่ว ๆ ไปเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ที่กระทำความผิดในรัฐหนึ่งแล้วหลบหนีการจับกุมไปยังอีกรัฐหนึ่ง ให้กับรัฐที่ความผิดเกิดขึ้นและร้องขอ เพื่อให้ไปรับโทษตามความผิดที่ก่อขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาและปัญหาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติของไทย
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ และหลักเกณฑ์ของการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ ทั้งในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) และระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law System)
3. ศึกษาปัญหาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472
4. ศึกษาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535
5. ศึกษาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติตามอนุสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของสหประชาชาติ ข้อ 3
6. ศึกษาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
7. ศึกษากฎหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและข้อยกเว้นการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยและต่างประเทศ เช่น International Criminal Law, Criminal International Law, Principle International Law, Traditional Law (Common Law)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีศึกษาเอกสาร (Documentary Research) วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสาร รายงาน บทความ บทวิเคราะห์ทั้งจากสื่อมวลชน รายงานวิชาการ วิทยานิพนธ์ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลในการตีความในลักษณะวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เป็นการศึกษาถึงรูปแบบ ลักษณะความผิด ปัญหาและมาตรการแก้ไขในกระบวนการส่งอาชญากรรมข้ามแดน การดำเนินการธุรกรรมของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยศึกษาจากเอกสารการค้นคว้าของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน บทความที่เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะต่าง ๆ

และศึกษาปัญหาการส่งอาชญากรรมข้ามชาติ โดยศึกษาอ้างอิงกับกฎหมายต่าง ๆ ที่ระบุเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำความผิด การดำเนินคดี การส่งอาชญากรรมข้ามแดน ปัญหาและมาตรการแก้ไขในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามแดน และการศึกษาเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยเขียนเป็นแผนภูมิ ดังนี้

ภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

(1) การที่ประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายทางเศรษฐกิจข้ามชาติ ก็เนื่องมาจากประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนในลักษณะสนธิสัญญาทวิภาคีกับต่างประเทศเพียง 14 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหราชอาณาจักร (สนธิสัญญาส่งผู้ร้าย ข้ามแดนระหว่างสยามกับอังกฤษ ร.ศ.129) ประเทศเบลเยียม (สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างสยามกับเบลเยียม ค.ศ.1937) ประเทศสหรัฐอเมริกา (สนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ค.ศ.1983) 4 และกับประเทศแคนาดา ออสเตรเลีย มาเลเซีย ฟิจิ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จีน เกาหลีใต้ลาว บังกลาเทศ และกัมพูชา เป็นต้น (อภิญา เลื่อนฉวี, 2553) และในจำนวน 14 ประเทศนี้ ก็เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนเพียง 4 ประเทศเท่านั้น (ณัฐธา วสันตสิงห์, 2563) จึงทำให้การขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่ประสบผลสำเร็จ

(2) ประเทศไทยไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศผู้รับคำขอ เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยต้องดำเนินการร้องขอ โดยทำสัญญาข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ต่างตอบแทน) กับประเทศผู้รับคำขอ โดยต้องดำเนินการทางวิธีการทางการทูต และต้องแปลคำขอเป็นภาษาอังกฤษ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยยังขาดความรู้ในเรื่องแบบพิธี และขาดทักษะในด้านภาษาอังกฤษ การขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่ประสบผลสำเร็จ

(3) ประเทศไทยขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยต้องเสนอพยานหลักฐานตามระบบกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำขอให้ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทย ไม่มีความรู้ในเรื่องมาตรฐานกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำขอ จึงทำให้ประเทศผู้รับคำขอปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้โดยอ้างเหตุผลพยานหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

อภิปรายผล

ประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law System) นั้น การส่งผู้ร้ายข้ามชาติต้องมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน และมีข้อยกเว้นการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เช่น แนวปฏิบัติของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศเบลเยียม จะไม่ส่งตัวคนชาติของตนให้กับรัฐที่ร้องขอ แต่ขอห้ามการส่งคนชาติของแต่ละประเทศ จะมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศเบลเยียม จะบัญญัติอยู่ใน

กฎหมายและสนธิสัญญาที่ทำกับประเทศต่าง ๆ แต่ข้อห้ามการส่งคนชาติของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน จะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (Ivan Anthony, Shearer, 1971) ซึ่งข้อห้ามของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงยาก เพราะเป็นข้อห้ามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ส่วนประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) จะมีความคล้ายคลึงกัน คือ การส่งผู้ร้ายข้ามชาตินั้น ประเทศผู้ขอกับประเทศรับคำขอจะต้องมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน และจะไม่มีข้อยกเว้นห้ามส่งคนชาติข้ามแดน โดยยึดถือหลักกฎหมายอาญาที่ให้อำนาจรัฐเหนือดินแดน กล่าวคือ ผู้ใดกระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินคดี ณ สถานที่ที่กระทำความผิด (อิศรานุวัฒน์ ภูมิรินทร์, 2557)

ส่วนแบบพิธีการในการส่งผู้ร้ายข้ามชาติของระบบนี้ จะให้อำนาจฝ่ายตุลาการพิจารณาว่า จำเลยผิดจริงหรือไม่ หากว่ากระทำความผิดจริงก็ขังรอการส่งผู้ร้ายข้ามแดน หากว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลก็จะปล่อยตัวจำเลยไป

ส่วนแนวปฏิบัติของประเทศที่ยึดถือระบบประมวลกฎหมาย หรือระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) จะให้อำนาจฝ่ายตุลาการพิจารณาว่าความผิดนั้น จะอยู่ในลักษณะจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่กันได้หรือไม่เท่านั้น ระบบของ Common Law จึงสะท้อนให้เห็นว่า การจับกุมคุมขังบุคคลใดก็ตาม สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาด้วยความยุติธรรมถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง ซึ่งควรจะได้รับการเคารพ การส่งผู้ร้ายข้ามแดนก็เช่นเดียวกัน สิทธิของบุคคลที่จะเข้ามาอยู่ในดินแดนก็ย่อมต้องได้รับความเคารพเช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทย มีปัญหาหลายด้านคือ

1. การส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น ประเทศผู้ขอกับประเทศผู้รับคำขอต้องทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันไว้ ถ้าไม่มีสนธิสัญญาระหว่างกัน ประเทศผู้รับคำขออาจปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ได้ ในขณะนี้ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับต่างประเทศไว้เพียง 14 ประเทศเท่านั้น การขอให้ประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาระหว่างกันส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้จึงมักไม่ประสบผลสำเร็จ

2. การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีที่ประเทศผู้ขอกับประเทศผู้รับคำขอไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน การร้องขอต้องดำเนินการโดยผ่านทางวิธีทางการทูต คำขอความช่วยเหลือต้องทำตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด และต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษ เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยมักจะขาดทักษะในด้านภาษาอังกฤษ จึงทำให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่ประสบผลสำเร็จ

3. การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีที่ประเทศผู้ขอกับประเทศผู้รับคำขอไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันไว้ ถ้าพยานหลักฐานไม่เพียงพอตามมาตรฐานของกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำขอ ประเทศผู้รับคำขอสามารถปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่ทำตามกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำขอ ก็มักจะถูกปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ได้

นอกจากนี้ การส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทยยังประสบกับปัญหาในด้านกฎหมาย คือ

1. พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 (ราชกิจจานุเบกษา, 2574) ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนในลักษณะสนธิสัญญาทวิภาคีกับรัฐต่างประเทศไว้เพียง 14 ประเทศ ในจำนวน 14 ประเทศนี้ เป็นประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนด้วยกันเพียง 4 ประเทศเท่านั้น

2. พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 มาตรา 10 การส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2535) ประเทศไทยได้ทำสัญญากับต่างประเทศเพียง 6 ประเทศเท่านั้น และการร้องขอความช่วยเหลือให้ส่งคำร้องขอโดยวิธีทางการทูต คำร้องขอความช่วยเหลือให้ทำตามแบบหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกำหนด และต้องจัดทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

3. อนุสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของสหประชาชาติ ข้อ 3 กำหนดให้ประเทศสมาชิกสามารถปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ ถ้าพยานหลักฐานไม่เพียงพอตามมาตรฐานกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำร้องขอ (ปีติสาร ธารสุวรรณวงศ์, 2549)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการส่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ สรุปได้ว่า ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับต่างประเทศเพียง 14 ประเทศ ในกลุ่มอาเซียนเพียง 4 ประเทศ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทย ยังขาดความรู้ในเรื่องแบบพิธี และขาดทักษะในด้านภาษาอังกฤษ และเจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทย ไม่มีความรู้ในเรื่องมาตรฐานกฎหมายลักษณะพยานของต่างประเทศทุกประเทศ จึงมักจะถูกประเทศผู้รับคำขอปฏิเสธส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่า การส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทยมีปัญหา ควรได้รับการแก้ไขดังนี้

1. ควรให้เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับต่างประเทศทุกประเทศ และต้องทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนให้ครบทุกประเทศ ทั้งนี้ เพราะประเทศในกลุ่มอาเซียนมีพรมแดนใกล้ชิดติดกัน การเดินทางเข้าออกสะดวก ซึ่งจะเป็นช่องทางให้อาชญากรหลบหนีได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. ควรให้เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยทำสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่อง ทางอาญาให้ครบทุกประเทศ เมื่อมีการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันก็จะประสบผลสำเร็จมากขึ้น

3. ควรให้เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยฝึกทักษะด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ซึ่งต้องดำเนินการโดยวิธีทางการทูตและต้องทำคำขอเป็นภาษาอังกฤษ เจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามแบบและพิธีการ

4. ควรให้เจ้าหน้าที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของไทยศึกษากฎหมายลักษณะพยานของต่างประเทศทุกประเทศให้พร้อม ถ้ามีการขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน เจ้าหน้าที่ต้องจัดทำคำขอเป็นภาษาอังกฤษ และต้องเสนอพยานหลักฐานการกระทำความผิดตามมาตรฐานกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำขอให้ถูกต้อง ถ้าเจ้าหน้าที่นำเสนอพยานหลักฐานไม่เป็นไปตามมาตรฐานกฎหมายลักษณะพยานของประเทศผู้รับคำขอ ประเทศผู้รับคำขออาจปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ได้

เอกสารอ้างอิง

- ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535. (2535). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109 ตอนที่ 40 หน้า 27 (7 เมษายน 2535)
- ณัฐฐา วสันตสิงห์. (2563). การส่งบุคคลข้ามแดนและมิติของกฎหมายระหว่างประเทศ. *วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 38(1), 1-10.
- ณิชนันท์ อิศรากร ณ อยุธยา. (2562). ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตรบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บัญญัติ วิสิทธิ์มรรค. (2533). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. *วารสารอัยการ*, 13(148), 1-13.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2564). *คำอธิบายกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

- ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ. (2541). *กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลและคดีอาญา ตอนที่ 2 แผนกคดีอาญา*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิตติสาร ธารสุวรรณวงศ์. (2549). สนธิสัญญาแม่แบบของสหประชาชาติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน : การปรับปรุงกฎหมายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทย. ใน *ปริยญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญญา เลื่อนฉวี. (2553). การใช้เขตอำนาจของรัฐต่อผู้กระทำความผิดโดยวิธีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 24(74), 127-147.
- อิศรานุวัฒน์ ภูมิรินทร์. (2557). ปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทย. ใน *ปริยญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Ivan Anthony, Shearer. (1971). *Extradition in international law*. Manchester : University Press.